

Советск олт-амтсин иньглгч бұлд

3. КАРДАНОВ.

Куч-кблсчнрин депутатнрин Карачаево-Черкесск областин Советин кучагч комитетин ахлач

Дөрвн зун джил урд алдр орс олт-амтн, сән дурна седкләрн Арәсәлә негдхәр шиндсн, бички серкш келн-амтнд ах-дуугьин гаран суньгьдз бгсми. Эн келн-амтнә ик сән бдриг. Карачаево-Черкессин куч-кблсчнр байртагьар темдг-лджәнә.

Советск олт-амтсин иньглгч бұлд келн-амтнә ленинск политикин туг дөр йовсн хаалгьан эргәд хәләгьәд, мана областин куч-кблсчнр, олт-амтнә эдл-ахун, культурин цуг халхсар кудәсн йовударн бахмдз кенә.

Революцас урд карачай серкш хойр хаана Арәсән зах газрин эньгин келн-амтн билә. Нәәмн кустарн предприятьс, дакад олз-орш, эдл-уш тату селәнә эдл-аху—Северн Кавказин эн хувин тер цагин ул болджасми. Советск йосна диилврмудлә Карачаево-Черкесс таньдз болшгогьар хуврв. Ахр болзгт областьд шинәс 66 промышленн предприятьс тосхгдв, тер тоод мо-

тороремонтн завод „Молот,“ хувц, госн-башмг уйдг фабрикс, цементин, аргьмджин заводмуд мет, тиим ик предприятьс. Икәр бәәх бәәр меддз авсна ашд, бнъгтә металлургин предприятьс экләд тосхгдджана.

Урд цагла серкшмуд, карачаевцнр болн мана областин олт амтс электричествин тускар ю чигн меддго билә. Одгә цагла государствени болн колхозн 22 гидроэлектростанцс кбдлджәнә. Ус орулдг Кубань-Калаусск канал тосхгдджана.

Промышленн производств тасрхан уга бснә. Областин предприятьс джил болгьн гаргьджах эдл-уушин кемджән, 1916 джилин кемджәнәс 425 холван бсв.

Советск Карачаево-Черкессийд промышленность агьу икәр делгрслә хамдан эврәнн кбдлмшч класс чигн, келн-амтнә инженерн-техническ интеллигенц чигн бсв. 1916 джиллә дуньгцұлхлә, кбдлмшчнр 30 холван шаху бсв.

Карачаево-Черкессин политическ болн экономическ бәәдл-джиргьлд урд цагла харнъгьу, даджрлгьнд йовсн уулин куукд улс эврәнн йоста бәәрән олв. Одгә цагла энуг фабриксәр, заводмудар, шахтсәр, шин тосхлтсәр, колхозмудар, совхозмудар чигн, гардач кбдлмшд чигн альд болвчн уздз болхми.

Советск йосна 40 джилин эргцд Карачаво-Черкессин селәнә эдл-ахуд збәр ик сольвр гарв. Колхозмудин тосхлтин диилвр энүнә йоста делгрлт тетгв. Кемрджән революцас урд крестьянск эдл-ахусин 65 процентнъ тәрә тәрдог бәәсн болхла, одгә цагла хагьлдг газрин агьу, 1916 джилин кемджәнәс, гурвн холванас даву бсәд, 185 миньгьн 500 гектар курв. Колхозмудин болн совхозмудин теегт 1313 условн трактор, зургьан зу гар комбайн, 348 лафетн жаткс кбдлджәнә, нань чигн селәнә эдл-ахун кесг машид бәәнә. Тәрәнә агьу 1953 джиләс хооран тавна кесн нег хув бсв, эрдни-шишә тәрлгьн болхла, эн джил 35 миньгьн 500 гектар курәд—хойр дундур холванас улү бсв. Бодницг тәрлгьн күсдундур холван шаху бсв. Эн джилин цагин бәәдл тәрәнә ургьцд тас уга болсн болвчн,

областин колхозмуд болн совхозмуд государствд буудә орулдз бгх зурагьан болзгасн урд кучәв.

Эн цагла хббдин то 50 миньгьн толгьагьас даву бсв, укр мал—14 миньгьн 300 толгьа, гахас—2 холван бсв. Ус, мах гаргьлгьн хойр холванас даву бсв. Ноос киргьдз авлгьн чигн бсв.

Амн болгьна тоод мах, ус, тос, гаргьлгьар бдрхи джилмудин эргцд Америкин Соединени Штатсиг кббдз кучхми—гидж КПСС-н Центральн Комитет болн Советск правительств тәвсн керг-уулдвр иг областин селәнә эдл-ахун кбдләчнр икәр таасв. Эн агьу ик чинртә керг-уулдвр кучәлгьнд эврәнн куч-кблс орулд тедн кучц белн.

Областин экономик делгрүлгьнд кучәсн йовудин ишәр олт амтнә теджәлин кемджән бсәд, эдл-уш хулдз авх эваргь икднә. Эн джил хот-хоолин болн промышленн эд-тавриг, нидн джилинәр болхн, хойр холван шаху икәр хулдв. Кун бәәдг гермуд келгьнд балгьсдиг, кбдлмшч поселксиг, селәнә амтн бәәдг пунктсиг сәәхрүллгьнд эн джил 100 сай арслнъгас даву мбнъг тәвдз бглә, эн мбнъгнәс кун бәәдг

15 миньгьн квадратн метр гермуд тосхдз болхми.

Карачаево-Черкессин олт-амтнә кев-янзарнә келн-амтнә, утх-ундсәрн социалистическ культур узгдәд уга хурдар цецгджәнә. Советск йосна джилмудлә областьд бичг эс меддгиг уурулдв, долан джиллә сургьуль эньгдән эрк бич сурлгьн кегдджәнә, дундин сургьуль эньгдән эрк бич сургьлгьнур орлгьнд белдвр кеджәнә. Хойр зу гар школулд 40 миньгьн бичкдуд сургьу сурчана. Долан техникум болн ремесленн училищ, гурвн институт, олт культурн-просветительн учреждень кбдлджәнә. Областьд 8 газет гарчана.

Черкесс Арәсәлә сән дурар негдәд 400 джил болсн ббл бдр областин куч-кблсчнр Коммунистическ партьд, Советск правительствд халъ седкләр иткдгән, дуртагьан, унн седклән тәвдгән, дакад нег медүлдж, КПСС-н XX-ч хургин тууджлгч шидврмуд кучәх алдр керг-уулдвр болмар дбнъ орулд белнә тускар герчлджәнә.